

הבניינים

שם פעולה

עשה את פעולת ה...

יְכַחֵם - פיעל

הִנְתָּקוֹת - נפעל

הִשְׁעָרָה - הפעיל

שם פועל - אני צריך (ל)שמר
משמעות הפועל - פעיל / סביל

גופים

אני - מדבר

אתה - נוכח

הוא - נסתר

הזמנים

עבר - הצורה דומה לתבנית
 הבניין, הגופים בסוף.

הווה (בינוני) - **מ'** בהתחלה

עתיד - **אית"נ** בהתחלה

צינוי - דומה לעתיד, בלי אית"נ
 או עם **ה'**

גרונות

פָּרַק - פיעל

פָּרַק - פועל

יִחְשַׁב - נפעל

הֶאֱכִיל - הופעל

קל (פֶּעַל) - **פֶּעַל** = קלנפעל - בעתיד ובצינוי - **יִפְתָּב** דגש+קמץ בפה"פ

הפעיל

הפעל - X (קובוץ) בתחילית

פֶּעַל

פֶּעַל - X (קובוץ) בשורש

התפעל - **הִשְׁתַּכַּר**, **הִזְדַּק**, **הִצְטַדַּק**, **הִתְמַם**

הגזרות

שלמים (מרובעים- פיעל, פועל והתפעל)

חפ"נ - חסרה נ' בהתחלה

חפ"צ - חסרה י' בהתחלה, אחריה צ' + בקעת גר (+ יז"ע, יז"מ)

נל"ה - שורשים המסתיימים ב-ה' או ב-י' (חוץ מ: **ג נ כ ת מ** השייכים לשלמים)

ב ג מ ה
 ה ה ה ה
 ה

נל"א - שורשים המסתיימים ב-א' (סמיו = סמ"א)

נפ"א - שורשים הפותחים ב-א', הדגם: **אכל** - **יֹאכֵל**

נפ"ו - שורשים הפותחים ב-ו' או ב-י'

2 דגמים מיוחדים:

הִינִיקָה = הפעיל (צירה+י')

הִינֵק = קל (חיריק+י')

3 דגמים עיקריים:

הו"ד = הפעיל

הו"ד = הופעל

נו"לד = נפעל (ובעתיד יו"לד)

ע"ע - כפולים (סבב)

סָב

נָסַב

הָסַב

הוֹסַב

בנטייה יש דגש
 באות הכפולה.

נע"ו - (קומ, שיר)

קל - **קָם**, **עָר**נפעל - **נָסַג** - **יָסַג**הפעיל - **הָקַם**הופעל - **הוֹקַם** ← לבדוק הפעיל (מה עשו לו)

הדגמים זהים ל- ע"ע
 יש להעביר להפעיל או לחפש
 לפי שם עצם
 (עמוד 49 בחוברת)

פיעל - **קוֹמַם**פועל - **קוֹמַם**התפעל - **הִתְקוֹמַם**

האות
 האחרונה
 כפולה

השלמות – מערכת הפועל

בינוני – צורת ה**הוה**: שומר, מדריך, מנחה (כדאי להכיר קוטל – רופא)

חלקי דיבור – בינוני יכול לשמש בחלקי דיבור שונים: פועל, שם עצם, שם תואר.

איך נוצרים מרובעים?

3 דרכים ליצירת שורשים מרובעים	1. הכפלת הברה – בלבל
	2. הכפלת עיצור אחרון – אָשָׁר
	3. ש+שורש קיים, לציון פעולה חוזרת – שכפל
דרכים ליצירת שורשים בעברית (לא רק מרובעים)	4. שורשים גזרי שם – הפנט
	5. שורשים תנייניים

שורשים תנייניים – לחפש מאיזו מילה השורש בא? (שם עצם ולא שם פעולה)

מְחַשֵּׁב – מהמילה 'מְחַשֵּׁב'

$$\frac{\text{שורש ראשון}}{\text{חש"ב}} < \frac{\text{שם עצם}}{\text{מְחַשֵּׁב}} < \frac{\text{שורש תנייני (עמוד 32 בחוברת השם)}}{\text{מְחַשֵּׁב}}$$

לסיכום, דרך היוצרות שורשים בעברית:

גזר השם

נגזר משם עצם
מאותו שורש.

- שם עברי – התאלמן
- שם לועזי – לניילן
- הלחם – לעדכן, לרמזר
- נוטריקון-לדווח

תנייני

נגזר משם עצם
שיש לו שורש
שונה.

איך נוצר
השורש?

יש לשאול:
מאיזו מילה זה בא?
למצוא שורשים ולהשוות ביניהם.
אותו שורש – גזר שם
שורש שונה – תנייני

סימני הגזרה / על דרך השלמים

על דרך השלמים

סימני **החסרים** (חפ"נ חפי"צ) < דגש אחרי התחילית (הגִּישׁ – הַגִּישׁ)

סימני **הכפולים** (ע"ע) < דגש באות הכפולה או שמות עצם המשקפים את העצור הכפול – חממה, מגננה.

דוגמאות לפועל על דרך השלמים

נִתְקַן, הִתְכַּן
(חפ"נ) (נעי"ו)

דיוקי הגייה

1. דגש קל

באותיות בגד כפת - בראש מילה **פ**בטהאחרי שווא נח **י**תפסשווא בודקים ביחיד (הוא באותו הזמן) אם השווא מתקיים שם, זה נח.
אם יש שם תנועה, זה נע.שווא
בראש
מילה - נע

2. דגש חזק

בנפעל עתיד, ציווי ושם פעולה **ה**פנע

פיעל, פועל והתפעל - דגש בע' הפועל

3. נל"א

- הגזרה נוטה על דרך השלמים, לפי **הבניין**. מלא (פיעל)

נל"ה

- הגזרה נוטה לפי **הזמן**. כעת נראה לי (הווה)

אל תירה (עתיד)

בעבר - אה

בהווה ובעתיד - אה

4. הפעיל - בגזרות השונות

חסרים

על דרך השלמים חפ"נ חפ"צ

הכיר

מכיר

יש
דגש

נעי"ו

הקים

מקים

אין
דגש

ע"ע

לפי דגם הגזרה

האט

העז

המס

5. צורות קבועות שיש להכיר:

לרכב - שם פועל של קל - משקל לפעל

אדבר - א' בחטף בפיעל עתיד

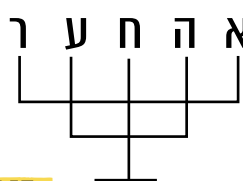
הכנס - ציווי של נפעל פותח ב-ה'

גדל, ישן, נכה - משקל פעל של קל

שמות עצם

1. מספרה, משתלה
(משקל מקטלה)2. חשמלאי
ולא חשמלאי
(בעל מקצוע)3. פתרון, יתרון,
דמיון

6. תשלום דגש - בגרונות, הא"ח ר"ע, לפי המנורה

יש לבדוק באיזו גרונות
מדובר ובאיזה בניין.{ א, ר - תמיד
ה, ע - רק בפועל
ח - לא מקבלתהנמכת תנועה
לא מתקיימת ב-כ':
סומכת, עורכת

בנפעל עתיד - כולן מקבלות